

จากฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet) อนาคตของวงการแฟชั่นเพื่อความยั่งยืน

จากฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet)

แนวคิดแฟชั่นรักษ์โลกที่ยั่งยืน (Sustainable Fashion) หรือแฟชั่นช้า (Slow Fashion) สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อความนิยมของเสื้อผ้าแบบแฟชั่นเร็ว (Fast Fashion) ให้ลดลง แฟชั่นเร็ว (Fast Fashion) มีกระบวนการผลิตโดยตรงจากโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก เติบโตด้วยความฟุ่มเฟือยและก่อให้เกิดขยะจากอุตสาหกรรมแฟชั่นเป็นจำนวนมาก ที่มาพร้อมกับ การเอารัดเอาเปรียบแรงงานและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก **จากฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet) เป็นแนวคิดแฟชั่นรักษ์โลกที่ยั่งยืน (Sustainable Fashion) หรือเป็นแฟชั่นช้า (Slow Fashion) แบบนวัตกรรมใหม่ที่ปฏิเสธแฟชั่นอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าออกมาเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นแนวทางสำหรับเสื้อผ้าที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญตลอดวงจรของเสื้อผ้าตั้งแต่การใช้วัตถุดิบ การผลิต การจำหน่าย การใช้สวมใส่ ไปจนถึงการทิ้งทำลาย เพื่อประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อม สังคม และผู้เกี่ยวข้องในแวดวงแฟชั่นทั้งหมด**

ผลกระทบของอุตสาหกรรมแฟชั่น

● ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

อุตสาหกรรมแฟชั่นเป็นอุตสาหกรรมที่ถือว่าก่อให้เกิดมลพิษมากที่สุด และเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ไม่ถูกควบคุมมากนัก ทำให้การเติบโตของภาคอุตสาหกรรม

แฟชั่นเร็ว (Fast Fashion) เป็นไปอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมหาศาลที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและกระบวนการผลิตส่งผลให้เกิดน้ำเสียจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเป็นอย่างมาก แม้ว่าเส้นใยที่ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นเส้นใยสังเคราะห์ แต่การใช้วัสดุสังเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นก็ส่งผลให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันมีการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ถึง 1.35% ของการใช้ น้ำมันทั่วโลก จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ ในปี 2017 ประเมินว่า **ภายในปี 2030 อุตสาหกรรมแฟชั่นจะใช้พื้นที่สำหรับการปลูกฝ้าย ป่าไม้สำหรับเส้นใยจากพืช และทุ่งหญ้าสำหรับปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นกว่า 35% รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 115 ล้านเฮกตาร์ ซึ่งเกือบเท่าขนาดของประเทศแอฟริกาใต้**

การผลิตวัตถุดิบสำหรับสิ่งทอนั้นมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อผืนดิน เช่น ความเสื่อมโทรมของผืนดิน การพังทลายของดิน การเลี้ยงสัตว์มากเกินไป จนทุ่งหญ้าเสื่อมโทรม การกลายเป็นทะเลทราย การตัดไม้ทำลายป่า การขาดแคลนน้ำจืด มลพิษของเสีย การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การปล่อยคาร์บอน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **ทะเลสาบอารัล (Aral Sea)** เป็นตัวอย่างของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการปลูกฝ้ายเพื่อตอบสนองภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าที่ไม่มีการควบคุม ทะเลสาบอารัลถือเป็นทะเลสาบที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ของโลก ตั้งแต่ปี 2000 ทะเลสาบแห่งนี้ได้สูญเสียน้ำไปกว่า 90% ของพื้นที่ เนื่องจาก การทำเกษตรกรรมที่ไม่ยั่งยืนจากการปลูกฝ้าย การที่ทะเลสาบอารัลเหือดแห้งส่งผลกระทบต่อพื้นที่โดยรอบ เกิด พายุเกลือ ทราย และฝุ่น รวมถึงน้ำเสียได้ทำลายดิน ทำให้ผลผลิตพืชลดลง ดินเค็มขึ้น กลายเป็น

ทะเลทรายสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และสูญเสียแหล่งทำประมงที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งไปด้วย และตัวอย่างใน**ทะเลทรายอาตากามา (Atacama Desert)** ซึ่งเต็มไปด้วยขยะจากอุตสาหกรรมแพ้น้ำที่ถูกนำมาทิ้งอย่างผิดกฎหมายประเทศชิลีเป็นหนึ่งในสิบประเทศที่นำเข้าเสื้อผ้ามือสองมากที่สุด ในปี 2022 เสื้อผ้ามือสองประมาณ 131,574 ตันถูกนำเข้ามายังชิลี เสื้อผ้าส่วนใหญ่จะไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีมูลค่า ทั้งนี้ ประมาณ 70% ของสิ่งของเหล่านี้จะถูกทิ้งที่ฝังทรายหรือการฝังกลบอย่างผิดกฎหมาย

● ผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น

อุตสาหกรรมแพ้น้ำที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้**สูญเสียความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมดั้งเดิม** โดยวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำให้กลืนเป็นวัฒนธรรมเดียวกันทั่วโลกให้เป็นไปตามกระแสนิยม ทำให้สไตล์หรือรูปแบบของงานฝีมือของคนท้องถิ่นถูกกดทับด้วยอิทธิพลของแฟชั่นตะวันตก นำไปสู่การกลืนกินอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของช่างฝีมือท้องถิ่น ผู้ผลิตรายเล็กก็ถูกผลักดันเข้าสู่ตลาดด้วยบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ ทำให้ผู้คนต้องปรับตัวไปตามความต้องการของตลาดโลก

● ผลกระทบต่อแรงงาน

ด้วยอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเร็วเน้นความเร็วในการผลิตสินค้าตามกระแสในช่วงเวลานั้น ส่งผลให้ต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการผลิต แม้การเติบโตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเร็วได้รับการตอบรับจากกระแสความนิยมในปัจจุบันอย่างดี แต่พนักงานส่วนใหญ่กลับมีสภาพการทำงานที่ย่ำแย่ ทำงานหนัก เช่น คนงานในบังกลาเทศบางส่วนทำงานถึง 60 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ค่าจ้างนั้นก็ไม่ได้เพิ่มมากขึ้นตาม มีคนงานเพียงแค่ 2% ที่ได้รับค่าจ้างอย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้แล้ว พนักงานในโรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้ทางน้ำ ซึ่งในน้ำต่าก็มีสารปนเปื้อนอันตรายที่มาจากการขั้นตอนการผลิตเสื้อผ้าส่งผลให้มีสุขภาพร่างกายย่ำแย่ด้วยเช่นกัน

หมายเหตุ: แผนภาพวิเคราะห์และเรียบเรียงเนื้อหาโดยผู้เขียน

การปรับเปลี่ยน เข้าสู่อุตสาหกรรมแฟชั่นที่ยั่งยืน

กรณีศึกษาจากฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet)

แบรนด์ SukkhaCitta ของอินโดนีเซียเป็นตัวอย่างการใช้แนวคิดฟาร์มสู่ตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet) ที่ร่วมมือกับเกษตรกรท้องถิ่นและช่างฝีมือท้องถิ่นของเกาะชวา เกาะบาหลี ติมอร์-เลสเต และฮอนดูรัส โดยราคาเสื้อผ้าแต่ละชิ้นจะสะท้อนถึงแรงงานจากช่างฝีมือท้องถิ่นที่ทอผ้าแต่ละชิ้นขึ้นมา เสื้อผ้าทุกชิ้นในคอลเลกชัน "จากฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet)" ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ 100% รวมถึงสีย้อมจากพืชที่ใช้วิธีปลูกพืชแบบพื้นฟู เส้นใยฝ้ายจะถูกปั่นด้วยมือและทอด้วยมือ และถูกตกแต่งโดยช่างฝีมือพื้นเมืองที่ใช้เทคนิคการเขียนเทียนด้วยมือเรียกว่า บาติก (Batik) ผู้ก่อตั้ง SukkhaCitta เชื่อว่า

หากผู้ซื้อเข้าใจถึงคุณค่าของสินค้าที่จ่ายเงินไป ผู้ซื้อจะตระหนักว่าเสื้อผ้าราคาถูกนั้นมีต้นทุนที่สูงกว่ามาก SukkhaCitta เป็นบริษัทแฟชั่นแห่งแรกในอินโดนีเซียที่ได้รับการรับรอง B Corp¹ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินธุรกิจที่มุ่งมั่นในเรื่องความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ทางแบรนด์มีจุดยืนคือจะไม่ยึดติดกับแฟชั่นตามฤดูกาลแบบเดิม ๆ หรือเร่งรัดการทำงานของช่างฝีมือหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกินกำลัง หากสินค้าเป็นที่ต้องการมาก แต่ปัจจัยต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวย บริษัทก็จะยอมให้สินค้านั้นหมดสต็อกไป นอกจากนี้ทางแบรนด์ยังมีการการันตีการนำสินค้ามาซ่อมแซมหรือย้อมสีใหม่ได้ตลอดอายุการใช้งานเพื่อยืดอายุการใช้งานของสินค้า

“เสื้อผ้าไม่ได้เปลี่ยนโลก
แต่คนที่สวมใส่มันต่างหากที่จะเปลี่ยนโลก”

RIADINI-FLESCH
THE FOUNDER OF SUKKHACITTA

ที่มาข้อความ <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/fast-slow-fashion-clothes-sustainable>

¹ B Lab UK ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลที่ก่อตั้งขึ้นในปี 2558 ได้ริเริ่มมาตรฐานการรับรอง B Corp Certification ซึ่งธุรกิจที่ได้มาตรฐาน B Corp Certification คือ ธุรกิจที่ได้มาตรฐานสูงสุดของการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านสังคม

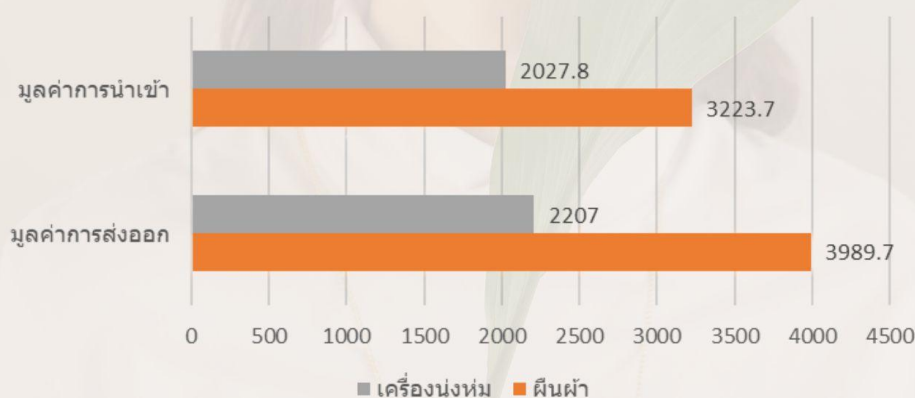
และสิ่งแวดล้อม มีความโปร่งใสเปิดเผยได้ และมีความรับผิดชอบต่อกฎหมาย เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างผลกำไรและพันธกิจขององค์กร

แนวทางการปรับตัวของไทย ในการบริโภคแฟชั่นอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน อุตสาหกรรมแฟชั่นเร็ว ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อผู้บริโภคและผู้ผลิตของประเทศไทย โดยประเทศไทยผลิตและนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปประมาณ **110.8 ล้านชิ้นต่อปี** ด้วยการเติบโตของการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศที่มีราคาถูกขึ้น มีการอุปเตตเทรนแฟชั่นที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยราคาของเสื้อผ้าที่มีราคาถูกลงและคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐานทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดความตระหนักถึงคุณค่าของสินค้า ประเทศไทยจะหาอย่างไรให้ประชาชนในประเทศหันมาบริโภคแฟชั่นอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตของผู้คนที่ต้องถีน

แม้ว่าภาพรวมการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี 2567 มีมูลค่า 6,196.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ขณะที่ภาพรวมของการนำเข้าในปี พ.ศ.2567 มีมูลค่า 5,251.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 โดยเฉพาะการนำเข้า (สะสม) กลุ่มเครื่องนุ่งห่มมีมูลค่า 2,027.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 สะท้อนว่าประเทศไทยพึ่งพาการนำเข้าเสื้อผ้าจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศจีน ที่ส่งออกทั้งวัตถุดิบ เส้นด้าย และเสื้อผ้า มีราคาถูกหากเทียบกับประเทศอื่น ๆ เป็นเรื่องยากที่จะข้ามข้อจำกัดนี้ได้ นอกจากนี้ การแข่งขันที่เข้มข้นของภาคอุตสาหกรรมแฟชั่นที่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมแฟชั่นเร็ว ที่เน้นรูปแบบความคิดสร้างสรรค์แต่ไม่เน้นความคงทน การเข้าถึงทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดโลกเนื่องจากแบรนด์ต่างชาติเป็นบริษัทขนาดใหญ่มีเงินลงทุนในการโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้ตลาดในอุตสาหกรรมแฟชั่นของประเทศไทยซบเซาลงมาก **ประเทศไทยจึงควรหันมาให้ความสนใจกับการผลิตในอุตสาหกรรมแฟชั่นที่ยั่งยืน โดยการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้าแทนการผลิตครั้งละมาก ๆ มุ่งเน้นความคงทนของผลิตภัณฑ์ และไม่มุ่งแข่งขันในอุตสาหกรรมแฟชั่นเร็ว**

มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอและ
เครื่องนุ่งห่มไทย ปี พ.ศ. 2567

ที่มาข้อมูล: สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2025). ความท้าทายและโอกาสของอุตสาหกรรมแฟชั่นในปี 2025.
สืบค้นจาก <https://www.thaitextile.org/th/insign/downloadsrc.preview.88.html>

ที่มา: สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2025).

บทสรุป

ปัจจุบันเสื้อผ้าแฟชั่นเป็นเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้คนสามารถเลือกสรรได้อย่างตามใจ โดยผ่านกระบวนการที่ต้องหยิบบริการจากธรรมชาติมาใช้มากมาย ที่ส่วนใหญ่คืนให้กับธรรมชาติในรูปแบบของขยะเหลือทิ้ง นอกจากนี้ ยังผ่านการเบียดเบียนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเสื้อผ้าบางส่วนที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนอย่างไม่เป็นธรรม มีสวัสดิภาพที่ไม่เหมาะสมในการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของผู้คนที่ท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสนิยมเพื่อความอยู่รอด จนสูญเสียอัตลักษณ์ของท้องถิ่นไป จากแนวคิดฟาร์มสู่ตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet) จะสามารถช่วยลดผลกระทบของแฟชั่นต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมลงได้นับตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตจนถึงการบริโภค ภาครัฐควรให้การสนับสนุนศิลปินท้องถิ่น ผู้ผลิตรายย่อย ในการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้วัฒนธรรมและวัสดุท้องถิ่นดั้งเดิม สนับสนุนการทำการเกษตรแบบฟื้นฟูในขั้นตอนการเพาะปลูกเส้นใย การใช้สีย้อมจากธรรมชาติ การใช้แรงงานภายในท้องถิ่นเพื่อกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ควบคู่กับการส่งเสริมการโฆษณาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และควบคุมสินค้าแฟชั่นที่ไม่ได้มาตรฐานควบคู่ไปด้วย แม้เสื้อผ้าแฟชั่นที่ผลิตตามแนวคิดฟาร์มถึงตู้เสื้อผ้า (Farm to Closet) จะมีราคาสูงกว่าเสื้อผ้าแฟชั่นทั่ว ๆ ไป ด้วยทรัพยากรการผลิตจากท้องถิ่นที่มีจำกัด การใช้แรงงานหรือศิลปินท้องถิ่นที่มีฝีมือขั้นสูง อย่างไรก็ตาม เสื้อผ้าเหล่านี้เกิดจากความประณีตในการผลิตย่อมมีความแข็งแรงส่งผลให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนานซึ่งจะลดขยะจากสิ่งทอลงได้ และการผลิตเสื้อผ้าแบบน้อยชิ้นยังสร้างคุณค่าให้แก่เสื้อผ้าทำให้ผู้สวมใส่ตระหนักถึงคุณค่าของเสื้อผ้าที่สวมใส่อย่างแท้จริง

การบริโภคเสื้อผ้าที่ยั่งยืนจึงเป็นการบริโภคเสื้อผ้าที่มีกระบวนการผลิตที่จบในท้องถิ่น มีกระบวนการที่โปร่งใส และไม่มีการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน คำนึงถึงผู้ซื้อสิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น

กองทุนศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs

SDG8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

SDG12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

SDG13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Claudia Kalb. (2025). *Why the future of fashion is 'farm to closet'*. Retrived from <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/fast-slow-fashion-clothes-sustainable>

Jasmine Chinasamy. (2019). *Fast Fashion อุตสาหกรรมตัวร้าย : แฟชั่นติดไซเรน*. สืบค้นจาก<https://www.greenpeace.org/thailand/story/9381/fast-facts-about-fast-fashion/>

Jiratchaya Chaichumkhun. (2021). *ใส่เสื้อตัวเดิม เก็บชุดให้อยู่นาน ชวนรู้จัก Slow Fashion แนวคิดตรงข้ามของ Fast Fashion*. สืบค้นจาก <https://the-matter.co/social/slow-fashion-concept/133408>

Krungsri. (n.d.). *Sustainable fashion คืออะไร เทรนด์แฟชั่นรักษ์โลก เสื้อผ้าใหม่ สวยได้รักษ์โลกด้วย!*. สืบค้นจาก <https://www.krungsricard.com/th/article/%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%9C%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%81>

Post Today. (2024). *City & Garbage “อาตาทามา”* เขตบูชายัญระดับโลก สาย Fast Fashion แวะมาทางนี้ก่อน. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/smart-city/709039>

Rebecca Jiménez. (2024). *Fashion and land Unravelling the Environmental Impact of Fibres. UNCCD Publication*. Retrieved from https://www.unccd.int/sites/default/files/2024-12/UNCCD-Fashion%26LAND-FINAL%20online%20publication_final_single%20pages.pdf

SME Go Inter. (2022). *กระแส ‘Sustainable Fashion’ ในญี่ปุ่นกำลังมา สร้างโอกาสธุรกิจที่ SME ไทยต้องคว้าไว้*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/5inter-sustainable-fashion>

Subharthi Da, Santu Karmakar, Timilehin Olasoji Olubiyi, Santosh Kumar Behera. (2025). *The Social and Environmental Impact of Fast Fashion .IGI Global Scientific Publishing*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/390862344_The_Social_and_Environmental_Impact_of_Fast_Fashion

Techsauce. (2023). *Fast Fashion ตัวร้าย มาไวไปไวแต่ทิ้งร่องรอย ผลเสียต่อโลกเพียบ*. สืบค้นจาก <https://techsauce.co/sustainable-focus/fast-fashion-and-sustainable-choice>

Thairath Money. (2024). *40% ของคนไทยใส่เสื้อผ้าครั้งเดียวแล้วทิ้ง Fast Fashion เบื่อง่าย เสพติดไลฟ์สไตล์ อินฟลูฯ เกินพอดี*. สืบค้นจาก https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing_trends/2810621

Thai PBS. (2024). *“นวัตกรรม” ทางรอดอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย หลังถูก “จีน” ตีตลาด*. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/345803>

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (n.d.). *กระแสอุตสาหกรรมแฟชั่นรักษ์โลก “Sustainable Fashion” ในญี่ปุ่น*. สืบค้นจาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/775384/775384.pdf

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2025). *“ดีพร้อม” ปลุกพลัง อุตฯ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายไทย สร้าง “Fashion Hero Brand” พร้อมหนุนพลัง Soft Power แฟชั่น หวังยกระดับแบรนด์ไทยสู่สากลอย่างยั่งยืน ตามนโยบาย รมว.เอกราษฎ์ คาดสร้างมูลค่ากว่า 100 ล้านบาท*. สืบค้นจาก <https://www.dip.go.th/th/category/activity-news/2025-05-23-21-47-26>

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2024). *กลยุทธ์สิ่งทอของสหภาพยุโรปจะเปลี่ยนอุตสาหกรรมแฟชั่นได้อย่างไร*, (49). สืบค้น <https://www.thaitextile.org/upload/file/th-dl-4643d7cf9317cfa569420dcd06028b00.pdf>

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2024). ผลักดัน
อุตสาหกรรมแฟชั่นไทยด้วยกลยุทธ์การ
สื่อสารและความร่วมมือภายใต้ Soft
Power, (50). สืบค้น [https://www.thai
textile.org/
upload/file/th-dl-7068f5c7fb43
d165180107a27beb6020.pdf](https://www.thaitextile.org/upload/file/th-dl-7068f5c7fb43d165180107a27beb6020.pdf)

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2025). ความท้าทายและโอกาสของอุตสาหกรรมแฟชั่นในปี 2025, (53). สืบค้นจาก
[https://www.thaitextile.org/th/insig
n/downloadsrc.preview.88.html](https://www.thaitextile.org/th/insign/downloadsrc.preview.88.html)